

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน การประกอบอาชีพ การสร้างการมีส่วนร่วม และกระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างทีมนักวิจัยและชุมชน เพื่อสร้างข้อสรุปการเพิ่มมูลค่าสินค้าของของกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติก คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิธีการดำเนินงาน
2. กลุ่มเป้าหมาย
3. พื้นที่ดำเนินงาน
4. แผนการดำเนินงาน

วิธีดำเนินงาน

ในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการ ระยะปฏิบัติการ และระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ

ขั้นตอนการเตรียมการด้านทีมนักวิจัย (นักวิจัยสถาบัน นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ประสานงาน และนักศึกษาที่ร่วมวิจัย) เตรียมพื้นที่เป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจโครงการแก่ชุมชน และวางแผนการดำเนินโครงการร่วมกับชุมชน

- 1.1 การเตรียมทีมนักวิจัย
- 1.2 เตรียมพื้นที่ และเตรียมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแสวงหาผู้เข้าร่วมโครงการระดับชุมชน และหน่วยงานทั้งภาครัฐ
- 1.3 ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจโครงการกับกลุ่มชุมชน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) คณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจผลิตปุ๋ยอินทรีย์ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งค้นหาอาสาสมัครนักวิจัยชุมชน

- 1.4 วางแผนการดำเนินโครงการร่วมกับชุมชนกลุ่มเป้าหมายเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินงานวิจัยปรับแนวคิดในส่งเสริมให้เกิดแนวทางการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วม

ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ในระยะเตรียมการนี้ เป็นการดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนด ประกอบด้วยการใช้ กลไกของชุมชนในการแก้ไขปัญหา โดยการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และผู้สนใจในชุมชน เป็นต้น

2. ระยะปฏิบัติการ

ในระยะปฏิบัติการนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกในระดับบุคคล และใช้การสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยร่วมกันคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะไปสัมภาษณ์ และจัดกลุ่มเสวนาย่อย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้สมาชิกกลุ่มรับรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

1.2 สรุป และวิเคราะห์วิเคราะห์บริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยการจดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้สมาชิกกลุ่มรับรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล พร้อมทั้งค้นหา รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาประเด็นปัญหาในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

2.1 นักวิจัยร่วมกับชุมชนร่วมกันให้ข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา ศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเป็นการศึกษาเรียนรู้จาก ประสบการณ์ของคนในชุมชน การฝึกคิดสร้างสรรค์การแสดงความคิดเห็น การเสวนากลุ่ม การจัดเวที กลุ่มสมาชิก การปรึกษาหารือ การค้นหาข้อมูลการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมให้กระบวนการมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ของต้น และเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้วิธีการจดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลให้ชุมชนรับรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล พร้อมทั้งค้นหา แนวทางการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์

2.2 สรุปผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ การพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี

2.3 จัดเวทีคืนข้อมูลสภาพปัจจุบันในการการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ที่ 3 ศึกษาแนวทางในพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี

3.1 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างนักวิจัย นักศึกษา เจ้าหน้าที่ กลุ่มสมาชิก และผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2 จัดเวทีนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี

ระยะที่ 3 ระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา

3.1 ถอดบทเรียนภาพรวมการดำเนินงานของโครงการวิจัย (Retrospect) เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานอย่างต่อเนื่องในอนาคต

3.2 วิเคราะห์ผล สรุปผล และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน สมาชิก และผู้ใจทั่วไป ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอเข็ญใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 20 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่คณะกรรมการมีความเข้มแข็ง มุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพของกลุ่มให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกลุ่มมีความเข้มแข็งที่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

แผนการดำเนินงาน

ตารางที่ 3.1 ตารางสรุประยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2560 เริ่มโครงการ ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560

แผนงานกิจกรรม ช่วงเวลา	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ												
1. การเตรียมทีมวิจัย												
2. การเตรียมพื้นที่												
3. ประชุมชี้แจงโครงการวิจัยต่อชุมชนเป้าหมาย												
4. วางแผนการดำเนินโครงการร่วมกับชุมชน												
ระยะที่ 2 ระยะปฏิบัติการ												
วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี												
4. ศึกษาบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์												
5. สรุปลักษณะ วิเคราะห์ข้อมูลบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน												
วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาประเด็นปัญหาในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี												
7. เก็บรวบรวมข้อมูลปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจ												
8. ศึกษาประเด็นปัญหาในการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจ												
9. สรุปลักษณะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพปัจจุบันในการพัฒนาศักยภาพแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจ												

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนงานกิจกรรม	เดือน												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
วัตถุประสงค์ที่ 3 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา													
10. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม													
11. วิเคราะห์ สรุปแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจ													
ระยะที่ 3 ระยะสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา													
12. ถอดบทเรียนภาพรวมการดำเนินงานของโครงการวิจัย (Retrospect) เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในอนาคต													
13. วิเคราะห์ผล สรุปผล และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์													

